

Vissen onder zeil. Hoe doe je dat? De huidige generatie platbodemzeilers

Visser van nu – die dobberen

Handboek Zeilende Visserij deel II

dromen van de wonderbaarlijke vistechneken van weleer en zoeken houvast in de overgeleverde verhalen van mensen die de vader van onze vaders zouden kunnen zijn. Zij proberen heel af en toe – een paar dagen per jaar – hun dromen in praktijk te brengen tijdens visserij-evenementen van de Vereniging Botterbehoud.

Moeilijkheidsgraad

 benodigde technische vaardigheid
 benodigde spierkracht

HIERBIJ ZIJN ER VERGUNNINGEN VOOR VERSCHILLENDE

visserijtechnieken zoals staand want, kuilen en hoekwant. Het is makkelijker gezegd dan gedaan als zeilende visserij niet meer je beroep is. Toch is het prachtig om die paar dagen per jaar te vissen zoals ze het (waarschijnlijk ongeveer) toen ook deden en om te doen met het schip waar het ooit voor is gebouwd. Om de zeil- en vistechneken van deze vissers onder zeil te documenteren en over te brengen aan de nieuwe vissers, werken we aan het 'Handboek Zeilende Visserij' waarbij we hier in Tagrijn steeds een nieuw hoofdstuk zullen behandelen.

Over hoe het vissen met dobbers in vroeger tijden ging, lezen we in deel I en deel III van 'Van gaand en staand want' van Peter Dorleijn. Dobbers waren vooral een populaire vismethode in de 19e eeuw, en schijnen de voorloper te zijn geweest van het lange hoekwant. Vissers zouden in die tijd soms honderden dobbers hebben gehad om op paling te vissen. Naar verluid was de paling die destijds op deze wijze gevangen werd dikker (en dus duurder) dan de paling die in fuiken en kubben kroop of door de kuil boven werd gehaald. Iedere dobber had zijn eigen ankertje en zijn eigen haakje. Vissers zetten er honderden uit; en zelfs bij slecht weer zou 1 op de 4 haken bezet raken. Bij de Kenterschootrace (sinds 1985) blijkt al jaren dat voor de huidige generatie 'vissers' het uitzetten en ophalen van 5 dobbers al een behoorlijke uitdaging kan zijn. Ook tijdens het kampioenschap Zeilende Visserij zorgt dobbersvissen voor genoeglijke toebijer en hilariteit. Tijd dus voor een resume. Alle aanvullingen en eventueel commentaar is welkom bij de wedstrijdleiding.

Benodigheden

- Vijf blokken hout 10 x 15 x 7 cm.
- Vijf gewichten om zo'n blokje te ankeren.
- Vijf eindjes Katoen of hennepgaren, minstens zo lang als het viswater diep is.
- Twee jonen, met ankers.
- Pikhaak, hark en/of werpdregje.

[Kenterschoot – toelichting op het gebruik ervan volgt een andere keer]

Moeilijkheidsgraad

Twee visjes, niet omdat dobbers schieten zo lastig is, maar omdat tijdens het halen precisie manoeuvres moeten worden uitgevoerd en goede communicatie tussen schipper en maat essentieel is. Hoe beter je kunt manoeuvreren (bijvoorbeeld met de kenterschoot) hoe minder spierballen je nodig zult hebben, dus we geven het dobberen één spierbal.

Het principe

Dobbers worden los van elkaar uitgezet in een rechte lijn tussen twee jonen. De dobbers zitten niet aan elkaar vast. Vroeger werd aan ieder blokje niet alleen een ankertje maar ook een haakje vastgemaakt, dat tijdens het uitzetten ook nog van aas moest worden voorzien. Regenworm of spiering is hiervoor zeer geschikt. De jonen zijn belangrijk voor het terug vinden van de dobbers en het goed erop aansturen.

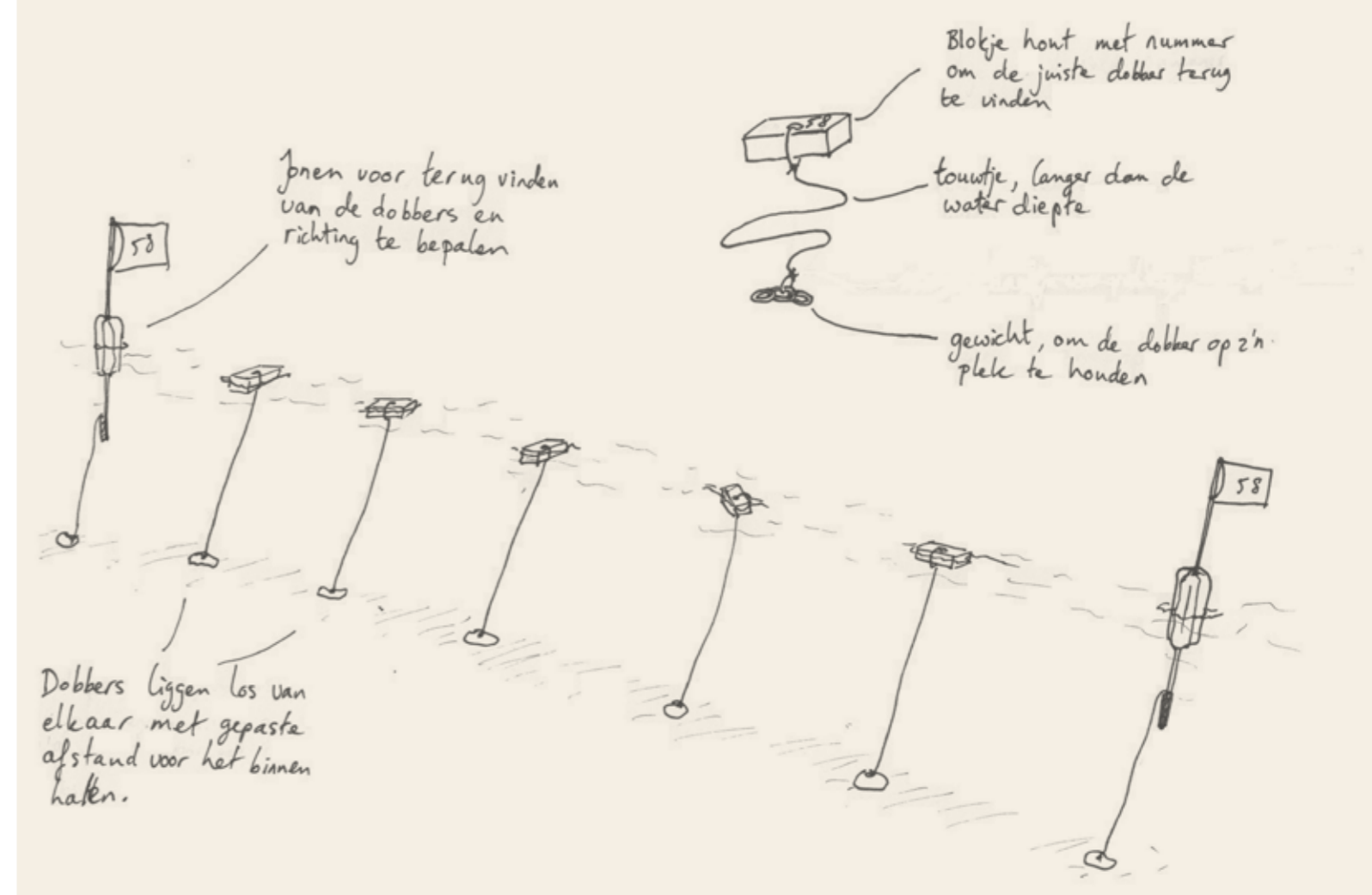
Niet doen

Knoop de dobbers niet aan elkaar! In een behendigheidswedstrijd is dat goed voor diskwalificatie. Maar bovendien is de kans groot dat ze flink door elkaar rollen en een grote kluwen vormen.

Het weer is bepalend voor het succes van de dobbersvisserij. Bij dikke wind en hoge golven (en weinig gewicht) gaan de dobbers aan de wandel en zijn ze lastiger terug te vinden en op te vissen.

Tip: Rol na het vissen de lijn weer om de dobbers, en leg ze te drogen. Dan kun je ze hergebruiken. Vroeger hingen vissers hun dobbers op hekjes te drogen. Dat moet met honderden dobbers een flinke klus geweest zijn.

Kenterend kun je bij veel wind, met relatief lage snelheid vrij precies ergens op aan sturen. Bij het halen van de dobbers bijvoorbeeld is het prettig als de snelheid goed te regelen is. Bovendien vaar je dan dwars over de lijn met dobbers, en heb je iets meer ruimte om ze op te pikken, namelijk de hele lengte (in plaats van de breedte) van het schip.

Dobbers schieten

Het uitzetten van dobbers kan zeilend aan de wind met grote snelheid. Bepaal de plaats waar je de dobbers wil zetten en halen. Zet daar als eerste een joon overboord. En vaar dan een rechte koers, terwijl ondertussen de dobbers op regelmatige afstanden aan lijn stuk voor stuk over boord worden gezet. Handig is om steeds langzaam te tellen tussen de dobbers: eeneentwintig, tweeeentwintig, drieentwintig, veeerentwintig, vijfentwintig en plons, de volgende dobber. Als het lijntje keurig op de dobber gerold zit, rollen ze vanzelf af als het ge-

wichtje in het water wordt gegooid en de klos losgelaten wordt. Zo komen ze in een rij op het water te liggen. Sluit de rij met dobbers ook met een joon, dan kan je later de lijn waarop de dobbers liggen terug vinden. Ook heel belangrijk is het nemen van een zichtlijn. Eén persoon staat op het dek vooraan het schip en neemt een denkbeeldige lijn in zich op, bijvoorbeeld van de kerktoren over stuurboord en het iets hogere bosje op de horizon over bakboord. Mochten je jonen zoek zijn, kun je door het terugzoeken van de zichtlijn ook de locatie van je dobbers weer vinden.

Tip: Rol de vangst meteen weer op, anders eindig je met een enorme kluwen draadjes, blokken en ankertjes.

Pas op dat een dobber (van jezelf of een ander) niet achter het zwaard of roer blijven hangen. Ook vroeger gebeurde dat natuurlijk wel eens, maar niemand durfde dobbers van een ander mee te nemen.

Voor de beginnende dobberaar – de zogenaamde tober – is het aan te raden rustig aan te doen en de nodige afstand van een paar scheepslengtes tussen de dobbers in acht te nemen. Bij het zetten van de dobbers en het bepalen van de lijn waarin ze komen te liggen, moet danig rekening gehouden worden met de wind en dus de bezeilde koers bij het zetten en oppikken. Als de dobbers in lijn liggen en die lijn is bezeild, dan kunnen ze makkelijk op worden gepikt en is het handig als ze niet al te ver van elkaar af liggen. Maar veranderd de wind, of heb je de wind verkeerd ingeschat, wordt het stukken lastiger om je dobbers weer op te vissen. Zorg daarom dat je in ieder geval tussen twee dobbers genoeg tijd en ruimte hebt om een beetje bij te sturen en de pikhaak weer klaar te maken.

Dobbers halen

Bij het halen van dobbers komt meer behendigheid kijken. Kijk eerst goed op welke lijn de dobbers tussen de twee jonen liggen en bedenk welke zeilvoering geschikt is om daar met gepaste snelheid langs te varen. Vroeger vonden de vissers dat het langzaam ging, en ze er maar 100 per uur opvisten. Uit verhalen en ervaring weten we dat die 5 van tegenwoordig ook

best wat tijd en hoofdbrekers kunnen kosten.

Belangrijk is om niet te snel te varen, zodat er genoeg tijd is om de dobber te spotten, erop af te sturen, en hem op te pikken. Soms kan dat aan de wind met een knik in de schoot. Dan wordt eerst de benedenwindse joon aangevaren. Bij erg rustig of juist wat ruiger weer wordt eerst de bovenwindse joon aangezeild, en drijft of vaart het schip dwars over de rij dobbers. Aan lij kunnen de dobbers dan één voor één weer worden opgepikt. Diegenen die zeer behendig zijn met de vaarboom kunnen de dobbers ook al bomende proberen op te pikken; volgens de boeken deden ze het vroeger ook vaak zo.

Wat het plan van aanpak ook wordt, tref op tijd voorbereidingen. Als er genoeg mensen aan boord zijn is het handig om af te spreken wie dobbers vangt en wie vooruit kijkt naar de volgende dobber of joon. De 'kijker' geeft dan aanwijzingen aan de stuurman. Die kan de volgende vaak niet goed zien, bijvoorbeeld omdat de dobber zich achter een golf of de kop van het schip verstopt of omdat de werkelijke koers dwars op het schip is.

 MARIE-LOUISE BRANTJES & BERTIEN BROEKHANS ¶

